

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

IZDAJATELJ IN LASTNIK: „KMETSKA ŽUPANSKA ZVEZA“.

Izhaia dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinske Uprave« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasom je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Za izobrazbo našega ljudstva.

Kranjski deželni zbor je sklenil na predlog dr. Kreka ustanoviti v Ljubljani še letos »Gospodarsko šolo« za kmečko mladino, ki bo zelo velike važnosti ne samo za gospodarsko, ampak za splošno izobrazbo našega ljudstva. Zato bomo gotovo vsem ustregli, če na tem mestu povzamemo nekaj glavnih točk iz načrta za to šolo, ki je že izdelan.

»Gospodarska šola« naj podaja kmečkim mladeničem ono splošno izobrazbo, ki jim je potrebna za obisk specialnih šol. Vzbuja naj zanimanje za nadaljno izobrazbo, goji razumevanje gospodarskega in javnoupornega življenja ter vzgaja mladeniče za zavestne člane avtonomnih zastopov.

»Gospodarska šola« traja od 1. novembra do 31. marca vsakega šolskega leta. Pogoji za vstop v šolo je neomadeževano življenje, dovršena ljudska šola in dopolnjeno 16. leto starosti. Za sprejem v »Gospodarsko šolo« plača vsak slušatelj 5 K vstopnine toda nikake šolnine.

Učni načrt obsega v glavnem sledeče: Slovenski jezik in spisje, ki se poučuje prva dva meseca po 6 ur na teden. Ta pouk naj vsebuje zanimanje za čtivo in poda vpogled v važnejša dela domačega in svetovnega slovstva, naj dovede do pravilnosti v lažjih sestavkih, dopisih, vlogah in prošnjah. Nakratko je očitati pomen slovstva za razvoj narodov, zlasti v socialnem in kulturnem oziru. (Gogolj, Turgenjev, Beeche-Stove, Dickens, De Amicis, Sienkiewicz.) Vsporedno je čitati odlomke iz tozadevnih spisov. V razumevanje domače zgodovine Slovencev in Hrvatov je čitati odlomke iz spisov najboljših slovenskih in hrvaških pisateljev. Ozirati se je na spise, povesti in romane, ki obravnavajo

rimsko dobo, pokristjanjenje, srednjeveško viteštvo, turške vojske, kmetijske upore, reformacijo in protireformacijo, francosko dobo ter kmetijsko življenje 19. stoletja.

Ob priliki je podati pojasnila o posameznih slovstvenih panogah (epiki, liriki, dramatikih itd.) ter obenem opozarjati na najboljše slovenske in hrvaške pesnike in pisatelje.

Računstvo in knjigovodstvo, ki se poučuje 6 ur na teden. Ta ima za namen zmognost izvrševati račune, ki se pojavljajo v kmetijski praksi, voditi knjigovodske zapiske za srednje kmetijstvo ter sodelovati pri enostavnih kmetijskih zadrugah.

Domoznansvo, za katero sta določeni dve uri na teden. Učni smoter: Poznavanje zgodovine slovenskega in hrvaškega naroda v okrožju zgodovine avstro-ogrske monarhije ter gospodarskega stanja zlasti po slovenskih in hrvaških deželah. Poleg najvažnejših poglavij starega in srednjega ter novega veka se ima obravnavati najnovejša zgodovina Slovencev in Hrvatov, posebnost z ozirom na gospodarsko in politično osvoboditev kmeta. Zemljepisje naj obsega gospodarsko zemljepisje avstro-ogrske monarhije sploh, posebnost pa slovenskih dežel. Ono naj pokaže gospodarsko stanje monarhije v primeri z najvažnejšimi državami sveta, posebnost z ozirom na kmetijstvo, živinorejo in gospodarstvo. Pokaže pa naj se tudi pomen industrije za današnji gospodarski položaj monarhije. Politično zemljepisje se poučuje v zvezi z zgodovino in gospodarskim zemljepisjem.

Ustava in uprava, prva dva meseca po 8 ur, zadnje tri mesece po 2 uri na teden. Učni smoter: Poznavanje važnih v vsakdanje življenje segajočih zakonov in naprav sploh, ki za-

devajo ustavo, pravosodje, javno upravo in gospodarstvo javno-pravnih organov. Glede ustave bodi učna snov sledeča: Uvod. (Človek družabno bitje.) — Nakratko je pojasniti razmerje med avstrijsko in ogrsko državno polovico. Skupne zadeve, nagodbe in kvota. Ustava v avstrijskem državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel. Cesar in parlament. Državna zakonodaja. — Deželna avtonomija in deželni zbori. — Občinska samouprava. — Potem je razložiti pravosodje in njega uredbo, končno upravo, to je organe in predmet javne uprave; kateri so državni upravni organi, kateri pa avtonomni upravni organi in njih delokrog; kar se pa predmeta javne uprave tiče, naj se zlasti razlagajo lovski zakon, vodopravni zakoni, postopanje pri zagrajevanju hudoournikov, istotako pri melioracijah in agrarskih operacijah, dalje gozdni zakoni, obširneje pa cestni zakon, šolski zakoni. Potem: Občinsko gospodarstvo, poselski red, zavarovanje proti bolezni in nezgodam, stavbena in požarna policija. Vojni zakon, shodni in društveni zakon. — Končno spada v poglavje ustave in uprave finančna veda (proračuni, davki in posojila ter njih oblika).

Kmetijstvo, za katero je določiti 14 ur na teden. Učni smoter: Razumevanje vseh narodnih in gospodarskih pojavov, ki zadevajo kmeta, zlasti razumevanje narodnih predpogojev uspešnega kmetijstva, lastnega dela na kmetiji in kmetijsko-gospodarskih odnošajev.

Učna snov: Rastlinstvo, v kolikor je njegovo poznavanje kmetu potrebno. Biološki pojavi, zunanji vplivi na rastline, rastlinske bolezni, razmnoževanje in podedovanje. V zvezi s temi pojavi rastlinstva je podati učencem glavne pojme zlasti anorganske kemije, ki so potrebni za razumevanje rastlinske fiziologije. Natančnejše je obravnavati naravna in umetna gnojila v kemijskem oziru. Sproti je opozarjati tudi na rudninske in zemljepisne razmere domačega polja ter pojasniti tudi posebno važne geološke pojave. Potem: Domače živalstvo, v kolikor ga kmet redi; najvažnejši živalski škodljivci. Ob posameznih zgledih je popisati notranji ustroj živalskega telesa, hranjenje in rejo ter pogoje uspešne živinoreje. (Hlevi, krma, pitanje, bolezni.) — Rastlinski in živalski pridelki, ki jih kmet prodaja. V zvezi s poukom rastlinstva in živalstva je empirično obdelati kmetijsko orodje in kmetijske stroje. Koncem je podati pregled kmetijskega tehničnega gospodarstva, zlasti pa obdelavanje melioracij in gnojenja. V specijalnem je izvršiti večletni kmetijski načrt z ozirom na gospodarstvo. Začrtati je s pomočjo knjigovodstva uspeh tega gospodarstva ter nepretrgoma opozarjati na narodno-gospodarske naprave, ki vplivajo nanj, zlasti upoštevati naprave, ki urejujejo cene in dajejo kmetu priliko za trgovsko kalkulacijo.

Trgovsko in obrtno pravo, zadnje tri mesece po 4 ure na teden. Namen temu pouku je: Pregledno opazovanje zakonov in naprav, ki omogočajo tudi kmetu kupčijo z lastnimi pridelki in izdelki; poznavanje zakonov o gospodarskih zadrugah in temeljnih zakonov, predpisov obrti. — Učna snov na kratko je sledeča: Kup in prodaja, blago, denar, kupčevalci, trgovec, trrdka, trgovske družbe, trgovske pomožne obrti, trgovinska sredstva, carina, monopoli, svobodna trgovina, trg, knjige, sklepanje kupčije. Nadalje: Trgovina z denarjem, menicami in vrednostnimi papirji, banke, borze. Potem: Pojem in vrste gospodarskih zadrug, pravila, združni register, združne knjige, članstvo, deleži, jamstvo, likvidacija, konkurz. Končno: Pojem svobodnih, rokodelskih in koncesioniranih obrti, obrtne stanovske zadruge.

Civilno in kazensko pravo, zadnje tri mesece po 4 ure na teden. Smoter pouka: Samostojno presojanje dnevnih manjših sporov v smislu deželnega zakona o posredovalnih občinskih uradih. — Glede civilnega prava in sicer glede stvarnega prava se razlože pojmi: Posest, lastnina, služnosti, zastavna pravica. — Potem je poglavje o pogodbah, to je: Pogodbe in njih pomen, veljavnost pogodbe, pomota pri pogodbah, predmet pogodbe, oblika pogodbe: zasebne in notarske, ureditev pogodbe: ara, odškodnina pri pogodbah, dogovor o pogodbi, različne vrste pogodb. — Razlaga se nadalje važno družinsko pravo: Pravice in dolžnosti mladoletnih, o varuhih, o nezakonskih otrocih, o dotah, o darilih med možem in ženo, vzajemna dedna pogodba, skrb za ženo in dedno pravo: Poslednja volja in nje oblike in pogoji, sodni testament, volila, njih vrsta in vsebina, izpodbijanje poslednje volje, tozadevno postopanje, postavno nasledstvo brez testamenta, upravičeni dediči, njih pravni pripomočki, dolžni delež in njegovo izračunavanje, pogoji dolžnega deleža, vštrevanje v dolžni delež, mandatno postopanje, plačilni nalog. — Končno se razlože glavni pojmi kazenskega prava, prestopi in zločini, pri-sega, pričevanje, postopanje pri deželni in okrajni sodnji etc.

Kakor se vidi, je načrt jako obsežen in, ko pride stvar v tir, ni dvoma, da bo ta šola neprecenljive vrednosti za naš kmečki stan, pa sploh za vse prebivalstvo dežele in njega kulturni in gospodarski napredek. Omenjamo, da enake šole po takem načrtu v naši državi ni, primerjati bi se dale z njo nekoliko le takozvane kmetijske visoke šole na Danskem in nekatere podobne po nemških državah. Sicer pa je načrt gospodarske šole, kakor jo namerava naš deželni odbor, izviren in temelji na temeljitem poznanju gospodarskih razmer in potreb našega kmetovalstva. Bodi nova šola nov vir sreče in blagoslova za vse slovensko ljudstvo!

(Ponatis iz „Slov.“)

Okrožnice deželnega odbora.

(Dopis iz županskih krogov.)

Nekje sem bral, da se nekdo — gotovo nepoklican — pritožuje, ker je izdal deželni odbor zadnje čase nekaj okrožnic, češ da zahteva s tem od županstev nekaj nemogočega. No, vse to pa ni prav nič res! Vsak pameten župan bo vsako novo okrožnico z veseljem sprejel, pa tudi izvrševal, ker vsebuje gotovo vselej nov pouk, novo navodilo, kako se ravnati pri uradnem poslovanju, kajti takih nauk smo prejšnje čase le malo dobili. — Reči moram, če je danes kaj zastalega pri županstvih, je vzrok zaostalosti le to, da nismo dobili od merodajne strani zadosti poučnih navodil.

Čudno pa se mi zdi, kako se more napadati deželni odbor, kadar izdaja pametne odredbe, ki nam županom ne povzročajo niti desetine tistega dela, katerega nam nalagajo državni uradi s svojimi odredbami, čez katere pa še nismo čuli toliko pritožb, kakor čez deželni odbor, ki je čez nas župane prvo oblastvo.

Iz lastne skušnje vem, koliko je že dosegel deželni odbor s svojimi odredbami za izboljšanje uradovanja in poslovanja pri županstvih. — Zato pa je moje mnenje in pa moj poziv na župane ta:

Ravnajte se vestno po okrožnicah deželnega odbora, izvršujte jih, in čimprej boste uravnali vse svoje delovanje, temprej bo konec potrebe izdajati nove odredbe.

Vsi tisti pa, ki v javnosti zabavljajo čez odredbe deželnega odbora — kažejo, da jim ni za izboljšanje samouprave, in kažejo s tem le svoje nasprotovanje nasproti deželnemu odboru, ki pa utegne imeti slabe posledice le za nje same.

Dolgoletni župan.

Zadnje zas. danje deželnega zbora kranjskega.

Ker ni naš namen, pa tudi ne poklic podajati obširnejša poročila o delovanju deželnega zbora, zabeležimo le posamezne predmete obravnav in sklepov, ki se nam zde najvažnejši.

Med prvimi je bil oni, ki se tiče tečaja za živinozdravniške pomočnike na Vrhniki, proti kateremu so zavzdignili neopravičen hrup živinozdravniki. Vsak pameten človek ve, da je neobhodna potreba uvesti stalne take tečaje, od katerih bo imel naš živinorejec nedogledno korist. Ti tečaji so sedaj zagotovljeni, ker je med tem tudi že razpisano mesto deželnega veterinarja, ki jih bo vodil.

V naslednji seji je bilo sprejetih dvoje zakonskih načrtov za ustanovitev novih občin Sela pri Šumperku (doslej v občini Do-

brniče) in novih občin Leše in Ljubno (doslej celotna občina Mošnje).

Sprejme se nadalje predlog glede ureditve plač in starostne preskrbe deželnih cestarjev.

V nadaljni seji pa je bil sprejet zakonski načrt glede ustanovitve centralne deželne klavnice in mesnice v Ljubljani. Če pride do ustanovitve — ni dvoma, bo ta naprava velikega gospodarskega pomena za producenta in za konsumenta, ker ima podjetje predvsem regulirati mesne cene.

V seji 7. februarja je bil sprejet zakonski načrt za zgradbo hudournikov na vipavskem ozemlju; v ravno tej seji je bilo rešenih mnogo prošenj za razne podpore. — Sprejet je bil tudi predlog za ustanovitev ženske trgovske šole v Ljubljani.

V seji dne 9. februarja se je rešil od vlade predloženi vodopravni zakon, ki bo velikega pomena in velike koristi za deželo in občine in za narodno-gospodarski napredek. Zakon je bil sprejet soglasno od cele zbornice.

V seji dne 13. februarja je bil vnovič sprejet izpopolnjeni zakon o šolskem nadzorstvu.

Kot najvažnejše delo, katero je izvršil deželni zbor je vsekakor to, da je v tej seji ustavnim potom rešil proračun za leto 1912, ki izkazuje skupne potrebščine 6.601.326 K, pokritje 2.594.512 K, tedaj primanjkljaja 4.006.814 K. Ta primanjkljaj se pokrije s 40% no doklado na direktne davke, 40% no doklado na užitnino in z deželno naklado na pivo, kar bo dalo vse skup 2.430.000 K, tako da bo znašal končni primanjkljaj 1.576.814 K.

V naslednji seji so se obravnavali: zakonski načrt o vzdrževanju ograj, ki je bil sprejet; spremenjeni načrt zakona glede izboljšave pašnikov, tudi sprejet; predlog o preosnovi poduka na Grmu; kot najvažnejši pa deloma izpremenjeni in izpopolnjeni lovski zakon, ki je bil tudi sprejet.

Posebne važnosti je sklep, ki se tiče predloga dr. Kreka in tov., da se ustanovi v Ljubljani »Gospodarska šola« za kmečke mladeniče in sicer še letos. Predlog je bil soglasno sprejet. O načrtu za to šolo priobčujemo poseben članek.

V seji dne 16. februarja je bil sprejet važen zakon o pravnih sredstvih, ki bo velike koristi za ljudstvo, da bo vedelo, kako se mora posluževati pravice za pritožbe. — V ravno tej seji je dr. Pegan s posebno interpelacijo krepko nastopil proti sladkornemu podkartelu nekterih ljubljanskih trgovcev.

V seji dne 22. februarja je bil sprejet zakon o izpremembi občinskega in volilnega

reda za Ljubljano, dalje zakon o občinskih taksah, o ustanovitvi samostojne občine Velesovo in Gorenje Polje.

V tej seji je bil sprejet načrt o izpremembi zakona o regulaciji Kamniške Bistrice, ki bo, kadar dobi Najvišje potrjenje, velike koristi za ondotno prebivalstvo.

Dalje je bil sprejet načrt o gospodarskih odborih (sprememba dodatka II. k občinskemu redu), kar se je moralo zgoditi z ozirom na novi občinski red in novi občinski volilni red. — Končno je bila sprejeta vladna predloga o poddržavljenju ljubljanske policije in na to zasedanje deželnega zbora odgodoeno.

Ne moremo navajati vsega, kar je obravnaval in sklenil deželni zbor, ampak posneti smo mogli le važnejši in za ljudstvo koristne zadeve.

Skontracija občinskih blagajn

Da se opozore večinoma novi občinski odbori na njihove dolžnosti glede pregledovanja občinskih blagajn, je odredil deželni odbor, da se razpošlje ta-le

okrožnica

županstvu na Kranjskem.
Št. 5092.

Pretežna večina županstev v preteklem letu ni predložila zapisnikov o izvršeni skontraciji občinske blagajne, zlasti ne za II. polletje 1911.

Ker utegne biti temu vzrok okolnost, da so se v večini občin vsled novih volitev spremenili občinski odbori in ponekod tudi župani, se županstva iznova opozarjajo na točno izvrševanje v tuuradni okrožnici z dne 20. decembra 1909 št. 17.513 izdanih tozadevnih odredb.

Zapisnik o skontraciji občinske blagajne se mora predložiti deželnemu odboru vsakega pol leta najkasneje do 30. junija in 31. decembra.

Dolžnost občinskega odbora je, da se v tem oziru ravna po določbah § 40. občinskega reda.

Deželni odbor bode tudi v prihodnje zahteval točno izvrševanje v navedeni okrožnici izdanih odredb.

Predstoječa okrožnica in po potrebi tudi ona z dne 20. decembra 1909, št. 17.513, naj se prečita v prihodnji seji občinskega odbora.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 2. aprila 1912.

Zakaj pa se zahteva, da se okrožnica prebere v seji? — Ne zato, da se trati »dragoceni čas«, ki se včasih »trati« res po nepotrebnem, ampak zato, da bodo vsi občinski odborniki poučeni o svojih dolžnostih.

(Op. ur.)

Uničevanje strupenih kač.

Št. 373.

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem.

Deželni odbor je sklenil, da bo plačal 1 K premije za vsako glavo ubite strupene kače.

Ta sklep se naznanja županstvu z naročilom, naj ga po krajni navadi razglasi ljudstvu.

Obenem se opozarja županstvo na naslednje:

1.) Da pobitim kačam ne začno glave gniti, jih je takoj, ko so bile ujete, dejati v čist alkohol (špirit). Vsakemu nabiraču je odmeriti posebno posodo in zapisati nanjo njegovo ime.

2.) Proti koncu oktobra ali v novembru naj županstvo ali šolsko vodstvo pošlje deželnemu odboru v špiritu shranjene kačje glave s potrebnim poročilom. V poročilu bodi naveden tudi kraj, kjer je ubita kača živela (najdišče).

3.) Županstvo naj si prizadeva, da se bodo pošiljale kolikor mogoče glave samo strupenih kač.

Glede tega opozarja deželni odbor na oba najvažnejša razločka med strupenimi in nestrupenimi kačami:

a) Glava strupenih kač je srčasta in po vrhu skoraj vsa pokrita z majhnimi ščitki; zato je videti hrpava, kakor s peskom posuta. Modras ima razen tega velik rožiček na koncu gobčka. Gad, ki je manjši, nima rožička; brez njega je tudi planinski gad, ki je pa čisto črn.

Glava nestrupenih kač je podolgovata in pokrita z večjimi ščitki, zato je videti gladka.

b) Strupene kače imajo podolgasto in pokončno zenico ali punčico in oči so jim ločene od ščitov ob gornjih ustnicah z eno ali dvema vrstama majhnih ščitkov. Nestrupenim kačam leže oči, ki jim je zenica vedno okrogla, neposredno na ščitih ob gornjih ustnicah.

4.) Stroški za porabljeni špirit in za pošiljanje se povrnejo proti računom z dokazili iz deželnih denarjev.

5.) Premije se nakažejo decembra meseca, in sicer županstvu, ki jih potem razdeli upravičencem.

Učitelje in učiteljice je zaprositi, da bi s svetom in dejanjem podpirali pokončevanje strupenih kač, zlasti da bi zbirali in shranjevali kačje glave ter jih v določenem času pošiljali deželnemu odboru.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, 28. marca 1912.

Za deželnega glavarja:
Lampe.

Vabilo članom.

»Kmetška Županska Zveza« je razposlala sledeča vabila:

Ljubljana, dnn poštne pečata.

Velecenjeni gospod!

Svoječasno ste pristopili kot član k naši zvezi. — Dovoljujemo si Vas opozarjati, da pogrešamo od Vas članarino za let. 191..., 191... v znesku kron.

»Kmetška Županska Zveza« je organizacija, ki je gotovo koristna in je v resnici tudi že mnogo storila za izboljšanje občinske uprave. Podpirati tako organizacijo z malenkostnim letnim prispevkom po 2 K kot članarino je za to gotovo tudi koristno.

Zato Vas prosimo, da blagovolite po priloženi poštni položnici plačati članarino v izkaznem znesku in tako koristiti dobri stvari!

Vabimo na obilno pristopanje k naši zvezi. — Čim številnejši bomo, bolj nas bodo vpoštevali.

Spoštovanjem

„Kmetška Županska Zveza“.

Okrožnica

vsem županstvu na Kranjskem
Št. 4782.

Podjedi ali ogrei (podzemeljski beli črvi) so napravili zadnja leta po vseh nasadih, po njivah, travnikih vrtovih in vinogradih, veliko škodo. Vsi strokovnjaki in izkušeni ljudje brez razločka so mnenja, da je mogoče zabraniti še večjo kvaro le tako, da se rjavi hrošč zatira na primeren način in kar najpridneje.

V živo korist ljudstva samega je, da pokončuje škodljivca. Za to delo pa se ni nadejati veliko podpore od dežele, ker bo prizadelo toliko stroškov, da jih dežela nikakor ne more prevzeti nase. Deželni zbor je dovolil deželnemu odboru v ta namen 2000 K izrednega kredita za leto 1912, ki se bo porabil, kakor je spodaj razloženo.

Županstvu se torej naroča, naj takoj ukrene, kar je treba, da se izvrše naslednji ukazi:

Ko začno letati pa da nehajo frčati, je vsak dan od solnčnega vzhoda do sedmih zjutraj zbrati v vsakem vaškem okolišu oddelek ljudi za zatiranje rjavih hroščev. V ta namen mora župan vsakemu oddelku določiti paznika izmed prebivalcev tiste vasi. Vsaka hiša mora po velikosti svojega posestva vsak dan postaviti eno ali dve osebi (tudi kakega otroka) ob štirih zjutraj na kraju, ki ga določi paznik, da potem v skupnem oddelku gredo zatirati hrošča.

Vsak oddelek naj ima dolg drog za otresanje drevja, več starih rjuh, da se razgrnejo pod drevje, in štiri do pet vreče.

Vsak oddelek naj gre do gozdnih robov in do dreves na samem. Drevesa je tresti deloma z

roko, deloma z drogom, hrošče, ki popadajo na razgrnjene rjuhe, je takoj pobrati v pripravljene vreče, vreče pa zavezati in jih odnesti na določen kraj, kjer se hrošči uničijo. V ta namen naj se vreče s hrošči potope za nekaj minut popolnoma pod vodo, potem hrošči iztresejo na tla in pomešajo z neugašenim apnom. — Nasuje naj se nanje še tenka plast neugašenega apna in potem vse polije z vodo. Apno je že prej donesti in je imeti pod streho na suhem, dokler se ne rabi.

Opozarja se prav posebno, da je treba hrošče najbolj pokončevati, ko začno letati in ko nehajo frčati, ker je tedaj največ babic med njimi.

Deželni odbor bo plačal stroške za neugašeno apno in njegovo vožnjo ter dal nekaj prispevka za rjuhe in vreče.

Županstvo mora do konca junija poslati deželnemu odboru račune s prilogami.

Župan mora odrediti, kar je potrebno in primerno, da se izvede ta urejena zatira, t. j. določiti paznika za vsako vas in dogovorno ž njim zatiralšče. O tem, kar je odredil, je sporočiti deželnemu odboru najkasneje do 15. aprila t. l.

Deželni odbor bo strogo gledal, da se natančno izvrše njegovi ukazi, se prepričal po svojih postavljenih o njih izvršitvi in ravnal ob zanemarjanju po § 92. obč. reda.

Županstvu se naroča, naj tri nedelje razglasi to okrožnico pred cerkvijo in skliče sejo obč. odbora ter jo tudi v njej prečita.

Za izvršitev vsega tega ukaza je odgovoren župan.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 18. marca 1912.

Za deželnega glavarja:

Lampe.

Vprašanja in odgovori.

Več županstev.

46. Vprašanja dobivamo od raznih strani, kako je tolmačiti besedilo §. 1 zakona z dne 27. septem. 1911 dež. zak. št. 45 o posredovalnih uradih in sicer glede ustanovitve »po sklepu občinskega odbora«, kakor stoji v zakonu. — Na ta vprašanja naj služi vsem županstvom na podlagi neke rešitve deželnega odbora sledeče

p o j a s n i l o :

Po mnenju deželnega odbora je uvesti obligatorno (to se pravi: morajo se uvesti) posredovalne urade v vsaki občini. Besed »po sklepu občinskega odbora« v prvotnem — od deželnega odbora izdelanem načrtu sploh ni bilo, ustavil jih je v besedilo zakonskega načrta še le ustavni odsek, ktereга predlog je bil sprejet v plenumu deželnega zbora.

Tendenea (= namen) deželnega odbora je bila in je, da se za vsako občino obligatorno ustanovi posredovalni urad.

Besede »po sklepu občinskega odbora« naj označijo samo način ustanovitve, nikakor pa ni v njih izraženo, da je občinskemu odboru na prosto dano sklepati o tem, ali naj bo v občini posredovalni urad ali ne.

Tako so se glasile motivacije za to besedilo v odseku. —

47. Občinski urad Loka pri Z. m. (Št.)
Vprašanje:

Prosimo pojasnila glede vlaganja prošenj na občinske odbore za sprejem v občinsko zvezo gotovih oseb. — Običajno je namreč, da se tozadevne prošnje za dotične osebe vlagajo na odredbo župana od domovne občine na občino bivališča. — Nastane pa vprašanje: Obstoja li kaka razsodba upravnega sodišča, da se more taka prošnja kot zakonita vložiti na občino bivališča le na podlagi odbovega sklepa domovne občine —, odnosno ali se smatra za veljavno tudi prošnja, ki se vloži vsled odredbe župana? —

Odgovor:

Domovinski zakon iz leta 1896 nima nobene določbe, pa tudi kaka razsodba upravnega sodišča nam ni znana, da bi se od strani domovne občine mogle vlagati prošnje za sprejem v domovinsko zvezo na občine bivališča še le na podlagi sklepa občinskega odbora. Če pravi § 3, da sme uveljavljati domovinsko pravico tudi dosejanja domovinska »občina«, s tem še ni rečeno, da se mora to zgoditi še le vsled sklepa občinskega odbora, ampak vložiti more tako prošnjo županstvo samo kot izvršilni organ občine, ker se gre pri tem le za uveljavljanje pravice, samo za inicijativo, da se v zadevi prične postavno postopanje.

Vsled tega se mora smatrati kot veljavna vsaka taka prošnja, če tudi jo vloži župan sam. Sicer pa govori za to tudi splošen običaj, ki je povsod v navadi.

48. Gospod D. R. pri Sv. F. (p. R. Št.)

Vprašanje:

Ali je pijanost in zapravljivost postavni vzrok, da se komu odpove sprejem v domovinsko zvezo, če prav prebiva dotični že 10 let neprestano v občini, v kateri hoče dobiti domovinsko pravico. Naša občina je namreč iz zgoraj navedenega vzroka odrekla nekemu prošniku sprejem, a ta se je obrnil na glavarstvo, ki pa pravi, da v novi domovinski postavi pijanost in zapravljivost nista vzrok, da bi se mogla občina kakega neprijetnega človeka ubraniti. Zdi se mi pa, da sem bral ravno v »Občinski Upravi«, da je pijanost tak vzrok.

Odgovor:

Pijanost in zapravljivost nista vzrok, da bi se komu odrekel sprejem v domovinsko zvezo zaradi tega. Takih določb nima ne novi domovinski zakon iz leta 1896 ne stari iz leta 1863, torej se tudi v »Občinski Upravi« ni moglo o tem pisati.

Ako so sicer dani vsi zakoniti pogoji: da je bival v občini nepretrgoma in prostovoljno 10 let in med tem časom ni užival javne ubožne oskrbe —, se tudi pijancu ali zapravljivcu ne more odreči sprejem v domovinsko zvezo.

Na neko drugo okolnost pa opozarjamo pri tej priliki. Pijanca ali zapravljivca je mogoče spraviti pod skrbstvo (kuratelo), kot tak pa zgubi samopravnost (»Eigenberechtigung«). Ako postane med 10letno dobo bivanja nesamopraven, ne more zahtevati, da se ga sprejme v domovinsko zvezo, ker pravi § 2 domovinskega zakona z dne 5. decembra 1896 drž. zak. št. 222 izrečno, da se sprejem ne sme odreči onemu avstrijskemu državljanu, ki je po zadobljeni samopravnosti 10 let bival v občini.

Seveda pa je stvar druga, če je kdo kot samopraven državljan bival v občini 10 let — in bil še le po preteku te — za priposestevanje domovinske pravice določene postavne dobe postavljen pod kuratelo.

V tem slučaju bi se ga občina tudi ne mogla ubraniti.

V Vašem slučaju po našem mnenju ne bo mogoče upirati se sprejemu dotičnega v Vašo občino, pač pa se lahko prepusti odločitev političnim oblastvom po § 6 domov. zak. iz l. 1896.

49. Županstvo Loški potok:

Vprašanje:

Županstvo je koncem preteklega leta odslovilo občinskega slugo radi pijančevanja in nerednosti. Nekterim občanom to ni po volji in so se zanj zavzeli na ta način, da opravlja za nje nekatere privatne posle in oskrbuje za nje tudi oklice pred cerkvijo, n. pr. za posojilnico v Travniku, kdaj bode kako zborovanje, i. t. d.

Imajo li dotični občinarji in bivši sluga pravico do javnih razglasov, ktere opravlja sicer le od občine nastavljeni sluga? Kaj naj ukrene županstvo proti taki samovoljnosti?

Odgovor:

Kdo ima pravico izvrševati razglase, tega ne določa nobeno postavno določilo. Vendar je gotovo, da smejo oklice v javnih zadevah, razglase oblastev, i. t. d. izvrševati le v to postavljene osebe po nalogu dotičnih oblastev, torej županstev.

Privatni stranki pa gotovo ni mogoče ukazati, da bi se za svoje razglase v privatnih, n. pr. kupčijskih ali trgovskih zadevah morala obračati na uradno oziroma uradne osebe, ampak sme to dati razglasiti po komur hoče, le da se ne pregreši proti obrtnemu redu. Le stari običaj govori za to, da izvršuje oklice dotični, ki ga občina za to postavi ali pooblasti, navadno občinski sluga, če ga ima.

Sicer pa po našem mnenju lahko vsakdo svoje razglase in oklice v lastni zadevi opravlja sam, če hoče, torej da izvesti, po komur hoče. Kaj drugega je na primer, če hoče kdo potom javne dražbe razprodajati, ali dajati v najem svojo lastnino. V takih slučajih mora pri razprodaji premičnin, ali če daje kako zemljišče v najem, itak imeti dovoljenje županstva, za razprodajo nepremičnin (posestev, zemljišč) pa dovoljenje sodišča. Naravno je, da se take razprodaje razglase potom pristojnega oblastva, torej županstva.

Sicer pa Vam je prosto dano, da se obrnete v kakem konkretnem slučaju na okrajno glavarstvo, da odloči v tem vprašanju.

50. Županstvo Loški Potok:

Vprašanje:

Kakšno pravico ima županstvo nasproti takšnemu lastniku psa, ki noče plačati pasjega davka?

Odgovor:

Če je bil pasji davek postavno, to je na podlagi sklepa občinskega odbora uveden in razglašen, in če proti uvedbi ni bilo pritožbe v postavnem roku, dalje če se je sklep naznanil deželnemu odboru, potem ima županstvo pravico, da za plačilo tega davka prisili lastnika psa z rubežnijo. Rubi lahko tudi župan sam po svojih organih po določbah § 84 občinskega reda. Ako ostane to brezuspešno, naj se obrne županstvo na c. kr. okrajno glavarstvo, da izterja pasji davek s politično eksekucijo.

51. Županstvo v Tr.

Vprašanje:

Občina ima popraviti in posuti občinska pota. Ali naj oddeli občinski odbor ceste za posipanje samo po katastru zemljiškega davka med posamezne posestnike, ki plačujejo v občini davek, po razmerju tega davka, ali more tudi obrtnikom, ki stanujejo v občini, pa nimajo zemljiške posesti in torej ne plačujejo zemljiškega davka, razdeliti občinske poti v posipanje po razmerju plačanega obrtnega davka? Ti obrtniki pa rabijo pota zelo malo ali nič. Vendar pa namerava neka občina v našem okraju to storiti. V dotični občini je n. pr. črevljar, kteremu se hoče naložiti breme enako kakor posestnikom, ki pota

vedno rabijo; enako tudi vinskemu trgovcu, tesarskemu mojstru, i. t. d.

Odgovor:

To je odvisno popolnoma od sklepa občinskega odbora, ki ima po § 18 oziroma § 28 cestnega zakona z dne 28. julija 1889 dež. zak. št. 17 skrbeti za vzdrževanje občinskih poti.

Ako sklene občinski odbor razdelitev občinskih cest v svrhu popraviljanja po višini direktnih davkov med vse občane, imajo oni, ki plačujejo le obrtni davek in cest sploh nič ali jih le malo rabijo, itak pravico do pritožbe na deželni odbor, ki bo o njej končno veljavno razsodil.

Po našem mnenju bi bilo vsekakor pravično, da so izključno obrtni davki pri razdelitvi občinskih cest izvzeti pri rokodelcih, n. pr. črevljarjih, krojačih, i. dr.

Če naj bo pa izvzet tudi vinski trgovec, ali tesarski mojster dvomimo o upravičenosti teh izjem. Saj ti občinske ceste gotovo tudi rabijo, ker n. pr. vinski trgovec vina gotovo ne bo prenašal, ampak prevažal.

Kakor rečeno — je edino umestno, da sklepa občinski odbor o načinu razdelitve cest; pri tem pa lahko že določi, kateri občani-obrtniki naj bodo izvzeti.

52. Neimenovan vprašalec:

Vprašanje:

V naši vasi so bila pred leti lepa posestva, katerih posestniki so redno dajali domačemu cerkveniku vsako leto kot plačo »bera« v žitu in kruhu. V zadnjih 35 letih pa so se — razven štirih — nektera posestva deloma, nektera popolnoma razkosala, tako da se je našemu cerkveniku nad polovico bere popolnoma zgubilo.

Nad $\frac{3}{4}$ vaških posestnikov je za to, da bi se mu »bera« dajala v denarju in razdelila tako, da bi prišlo približno 90% na zemljiški in hišnorazredni davek. Ker pa so posestva pokupili večinoma posestniki tujih (sosednih) vasi — vprašam: Ali bi taka razdelitev potrebovala posebnega potrdila, ali bi morda zadostovalo, če se podpiše $\frac{3}{4}$ vaščanov-posestnikov z gospodarskim odborom na čelu? tako, da bi mogel cerkvenik v slučaju potrebe tudi sodnim potom priti do svojega plačila.

Odgovor:

V tem vprašanju ni mogoč kak obvezen odgovor, ker ni jasnosti, kako se je te vrste dajatev (bera) svoj čas pri vas uvedla. Toliko Vam lahko povemo, da izjava $\frac{3}{4}$ posestnikov obenem z izjavo gospodarskega odbora, ki pa sploh nima pravice dati take izjave, ker ni za to kompetenten, ne bo držala, in se plačilo bere potom sodišča sploh ne more izterjati.

Ker je v takih zadevah kompetentno t. j. ima pravico razsojati le okrajno glavarstvo, Vam svetujemo, da se obrnete naravnost na to oblastvo. Ako se ne bo mogla zadeva urediti že na podlagi starih, priposestovanih pravic, bo okrajno glavarstvo po lastni razsodnosti uvedlo konkurenčno obravnavo sporazumno s prizadetimi faktorji.

Pripomnimo le, da se bera ne more izterjati potom sodnih, ampak le potom političnih oblastev.

53. Županstvo Št. Jur (Štaj.)

Vprašanje:

Kaj naj stori občina, ako se ji dozdeva, da ji je davčni urad premalo doklad izplačal?

Odgovor:

Tu se ne da dosti storiti. Županstvo naj se obrne pač na davčni urad z dopisom, v katerem naj uradoma prosi za obvestilo. Če bi davčni urad proti pričakovanju ne dal odgovora, se obrne županstvo lahko tudi na finančno ravateljstvo.

Mogoče je, da so se doklade znižale vsled odpisa davkov.

54. Županstvo Št. Jur ob j. ž. (Štaj.)

Vprašanje:

Kako naj se razdelijo stroški za most, kateri je na meji dveh občin, ali na polovico, ali tako, da se vpošteva davčna moč občin?

Odgovor:

O taki razdelitvi stroškov zakon nič določnega ne predpisuje. Pred vsem bo gledati, da se doseže sporazum med obema občinama na ta način, da sklepata o načinu porazdelitve stroškov oba občinska odbora. Ako se na ta način ne doseže sporazum, ne preostaja drugega, kakor prepustiti odločitev okrajnemu — odnosno deželnemu odboru.

Ugotoviti pa bo z ozirom na § 4 cestne postave za Štajersko (zakon z dne 23. junija 1866 dež. zak. št. 22), če pripada dotični most k vsaki občini do polovice, oziroma ktere ceste del da tvori ta most.

55. Županstvo Loški potok:

Vprašanje:

Tukajšnja občina ima pravico pobirati naklado po 1 K od hl piva. Do letos ni imela občina nobene kontrole čez potočeno pivo in je plačal vsak založnik, kolikor se mu je zljubilo.

Za pretečeno leto se je pa en gostilničar — obenem založnik piva — popolnoma uprl in na ponovno zahtevo, da naj plača županstvu odpadle naklade, ne dá niti odgovora. Nasproti občinskemu slugi se je izrazil, naj mu županstvo dá račun, koliko je dolžan.

Prosimo pojasniti:

Ima-li županstvo pravico od glavnega založnika pive ali pivovarne zahtevati, da pove, holiko hl pive se je oddalo enemu ali drugemu odjemalcu; ali na kakšen drug način bi se moglo to sigurno dognati? — Ali je morebiti županstvo opravičeno zahtevati tudi sodnim potom, da predloži tukajšnji založnik svoje knjige, iz katerih bi se dalo dognati, koliko pive je prejel od prvega založnika in potem oddal tukajšnjim gostilničarjem?

Odgovor:

V smislu § 6. ukaza c. kr. deželne vlade za Kranjsko z dne 31. decembra 1904, št. 24.743 (dež. zak. št. 1 iz leta 1905), je založnik zavezan vsako prodajo piva na zahtevo prijaviti županstvu ali kontrolnemu organu, kateremu je županstvo poverilo pobiranje naklade.

Ako založnik piva noče naznanjevati prodaj, oziroma noče plačati naklade za v minoletem letu prodano pivo, potem naj ga županstvo naznani pristojnemu okrajnemu glavarstvu. V ovadbi je zadevo pojasniti ter je prositi, da bi glavarstvo-založnika pod pretnjo občutne kazni prisililo, da županstvu pokaže tozadevne poslovne knjige.

Ko bo nakladi zapadla množina piva dognana, županstvo lahko znesek naklade, ako jo založnik noče plačati prostovoljno, v smislu § 84 občinskega reda iztirja eksekutivnim potom.

Književnost.

100 Praeludia organi (100 preludijev za orglje) je naslov zvezku, ki ga je izdal stolni regens chori g. Stanko Premrl, založila »Katoliška Bukvarna« v Ljubljani, cena 3 K 80 vin., po pošti 20 vin. več.

Preludije so daljše in krajše; nekatere so prikladne za vstop ali konec službe božje, večina služi za medigre.

Glede notranje vrednosti omenim, da so igre delo zrelega mojstra, ki ničesar ne poizkuša, ampak kar zapiše, to velja. Vsaka igra prinese kaj novega, značilnega, v vseh veje bister, svež duh; čudim se bogati invenciji, ki je skoro neizčrpna. Zdi se, da čujem igrati samega mojstra,

čegar fantazija na orgljah je naravnost gorostasna. Slovenska cerkveno-glasbena literatura je pomnožena z odličnim delom, kakršnih je malo med nami.

Igre bodo šle po celem svetu, priporoča jih tehtna vsebina.

Za Šmarnice. 18 pesmi za mešani zbor, deloma z orgljami, zložil p. Hugolin Sattner, založila Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Drugi pomnoženi natis. Cena partituri 3 K, glasovi po 50 vin. V tej zbirki se nahajajoče Marijine pesmi je prištevati med najlepše, kar jih je zložil naš priljubljeni g. p. Hugolin. V novi izdani zbirki je k prvem natisu pridejanih še 7 drugih napevov. Vsi so pravi biseri, ki jih je skladatelj vpletel v venec Marijinih pesmi. Oblika partiture je zelo prikupljiva in lična. Tisk krasen; papir lep in močan. — Majnik se bliža. Vse se trudi in med seboj tekmuje, da na najlepši način proslavi v tem mesecu nebeško Kraljico. Cerkevni pevski zbori store to najlepše s tem, da bodo marljivo gojili in proizvajali v majniku te lepe skladbe.

Razno.

Sliki deželnega glavarja in dr. Kreka. Slika deželnega glavarja dr. Ivana Šusteršiča je izšla v založbi »Slovenske Straže« v Ljubljani. Vsa naša županstva naj bi naročila sliko našega vrlega deželnega glavarja in v vsaki občinski hiši naj visi ta slika. Poleg te je »Slovenska Straža« založila tudi sliko zaslužnega združnega organiza-

torja dr. Janeza Ev. Kreka. Posamezna slika velja 2 K, obe skupaj 3 K. Naročajo se pri »Slovenski Straži« v Ljubljani.

Dopolnilna deželnozborska volitev v Bell Krajini. Kot poslanec v deželni zbor kranjski je bil izvoljen namesto odstopivšega bivšega deželnega glavarja pl. Šukljeta g. Karol Dermastija, učitelj na Slovenski trgovski šoli v Ljubljani.

Razpust občinskega sveta v Pulju. Pri magistratu v tej edini avstrijski vojni luki so vladale dolgo časa po krivdi italijanske večine nečuvane razmere. Končno je bila vlada prisiljena poseči vmes. Na magistrat je prišel vladni komisar z vladnimi uradniki in prevzel vse urade, predvsem blagajno, ki je bila pa izpraznjena. Vsled neštevilnih poneverb je zaprtih sedaj mnogo magistratnih uradnikov.

Ustava na Hrvaškem odpravljena. Žalostne razmere vladajo na Hrvaškem. Sabor — komaj izvoljen in niti sklican — je bil razpuščen, ker je opozicija dosegla lepe, a vladi (mažaronom) nevarne uspehe. Sedaj je imenovan ban Cuvaj kraljevim komisarjem, katerega kruto roko občutijo Hrvati.

Globočina jadranskega morja. Največja morska globina jadranskega morja je med Novim in Kotorom, oziroma Dubrovnikom in znaša 1300 metrov.

Priporočajte »Občinsko Upravo«.

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vložnega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka